

PÁRTÉLET

A kollektív munka — a sikerek záloga

— A Készruhágyár alapszervezete beszámoló- és vezetőségválasztó gyűlésének margójára —

Egy esztendővel ezelőtt, amikor a Készruhágyár kommunis-tái megválasztották a kilenc tagú bizót, Bogdán Margit elvtársnővel az élen, a párttagok és tagjelöltek azzal a tudattal nagytak el a termet, hogy a pártmunkát jó kezre bízták s ebben nem csalódtak. Olyan elvtársak

kerültek az alapszervezet bűrójába, akik lelkiismeretesen dolgoztak, küzdöttek a párt sorainak erősítéséért, a gazdasági kérdések megoldásáért. S bár az 6 munkájukban is akadtak hibák, mulasztások, az általuk kifejtett munka egészében véve eredményes volt.

Egy esztendő mérlege

Mélyrehatóan elemezték a bűró a beszámolóban a termelés, a bűró pártélet, a tömegekkel való kapcsolatok sokoldalú kérdéseit. A bűróban tevékenykedő kommunis-ták tudatában voltak annak, hogy a termelés kapcsolatos feladatait teljes egészében megvalósítani a párttagokat és jelölteket helyes arányban osztják be a különböző munkakörökbe. Ezt a kérdést a vállalat vezetőségével meg is oldották. Így a kommunis-ták vállalták a bűróban minden részlegen, minden szolgálatban a pártmunkát végzőkkel együtt a termelési tervek megvalósítását.

A korábbi tapasztalatok, valamint a felsőbb pártszervek utasításai alapján az alapszervezet bűrója több esetben igen fontos gazdasági kérdéseket tüzött a köz- és bűrógyűlésekre napirendjére. Megvitatták a terv teljesítésével, a kis-gépesítéssel, a munkások szakképesítésével kapcsolatos problémákat. E gyűléseken konkrét határozatokat fogadtak el. Így például, amikor sor került a szabványosítással a minőség javítására és a terv teljesítésére érdekében kifejtett munka elemzésére, a bűró a kommunis-tákból és a pártmunkásokból aktív tagjaiból kollektívtól alakított a kérdések tanulmányozására. Fédér Károly, Simon Mihály, Horváth Balint, Pollák György elvtársakat azzal a feladattal bízták meg: foglalkozzanak az emlitett részlegen a szocialista verseny útjazzszerzésével oly módon, hogy annak alapján a minőség szüntelen javítása képezze. Ugyanakkor a kollektíva tagjainak nyomon kellett követniük a termelési értékeket elhangzott javaslatok gyakorlatba ültetését. Az intézkedések eredményesnek bizonyult. Azóta a szabványosított sokkal jobban gazdálkodnak a nyersanyaggal és az év első kilenc hónapjában több

százalékkal nagyobb mennyiséget kelmet takarítottak meg, az emlitett esztendő hasonló időszakával szemben.

Különös gondot fordítottak a műszaki-szervezeti intézkedési terv megvalósítására s így az előirányzott 39 intézkedésből 34-et már gyakorlatba ültettek. Az emlitett esztendőben az üzem mintegy 50 különféle új géppel látta el s ez hozzájárult a munkatermelékenység számottevő növeléséhez, valamint a termelési terv túlszárnyalásához.

De a legszebb sikert a Készruhágyárban az alapszervezet sorainak erősítésében érték el. Egy esztendő leforgása alatt 36 párttagot és 25 jelölteket vett fel az alapszervezet az előirányzottak közül. Különös figyelmet fordítottak a nők politikai nevelésére s ennek eredményeként 17 elvtársnő asszony, leány kérte felvételét a jelöltek sorába. A beszámoló külön hangsúlyozta a II-es részlegen tevékenykedő pártcsoport gyűléseiről munkáját. E pártcsoport tagjai olyan előjáró dolgozók nevelésével foglalkoztak, mint például Virán Maria, Szerencs Erzsébet, Siclován Georgehe, Ciuciu Georgehe és mások, s neveltek közül az alapszervezet jelöltjeit vett fel a jelöltek sorába. Sorolhatnánk még sokáig az eredményeket, amelyek a bűró beszámolójából kitéltek. Ezek bizonyították a kommunis-ták, a Szervezeti Szabályzatnak megfelelően betöltött vezető szerepüket, tudatosan küzdöttek a párt- és állami szervek határozatainak gyakorlatba ültetéséért. S ez a sikerek záloga. De az eredmények mellett mulasztásokra, hibákra is felhívták a közgyűlést a figyelmet. A kommunis-ták, akik felszólalásaikban rátapintottak a hibák okaira, javaslatokat tettek a munka további javítására.

Röviden a határozatról

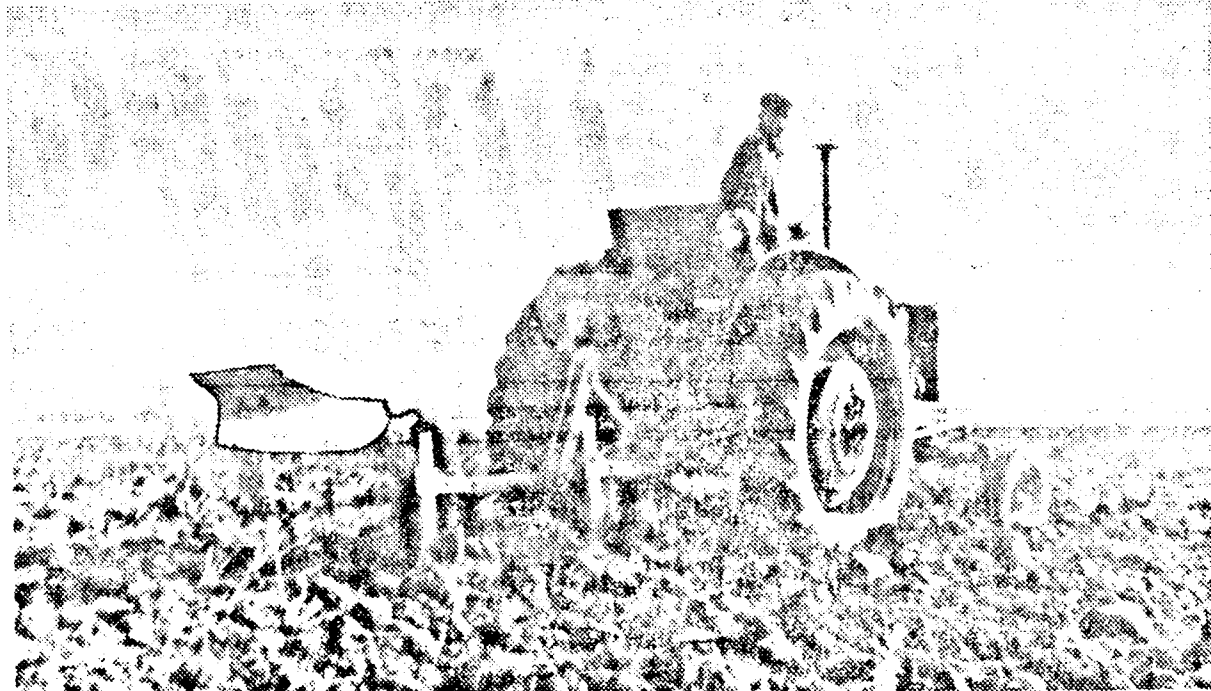
Levonva a tanulságokat a közgyűlésen felszínre került hibákból, a kommunis-ták átfogó határozatot szavaztak meg. Többek között a bűró pártélet megerősítése céljából a határozat előirányozza az újonnan megválasztott szervezők kiképzését azokról a feladatokról, amelyek a pártcsoportok hatáskörébe tartoznak. Feladatokkal jelölték az új bűróban a politikai tömegmunka megvalósítását, a tömegekkel való kapcsolat megerősítését, a pártmunka magasabb színvonalra való emelését céljából.

A vállalat ügyviteli vezetőségét arra kötelezték a határozat, hogy időnként elemezze: miként valósul meg a műszaki-szervezeti intézkedési terv előirányzatai; tanulmányozza: miért maradnak még mindig egyes dolgozók normán alul, intézkedjen a szakmai to-

vábbképzés feltételeinek megteremtéséről.

Kommunista felelősségtérőlt tanuskodott a Készruhágyár alapszervezetének beszámoló- és vezetőségválasztó gyűlése az üzem politikai és gazdasági élete iránt. A tartalmas, konkrét határozat gyakorlatba ültetésének nyomonkövetése azonban nemcsak a bűró két-három tagjára hárul. Meg kell jegyeznie a közgyűlésnek megválasztott bűró mind a tízenegy tagjának, élen Bogdán Margit elvtársnővel — akik újra a titkári teendőkkel bízták meg —, a bűróban az a feladata, hogy egyöntetűen küzdjön a párt- és termelési munka magasabb szintre való emeléséért, mert a kollektív munka a sikerek zálogát képezi.

Péterfi Rozália

A pécsi Ogori kollektív gazdaság földjén dolgozik Iovan Terente, harmadéves tanuló, aki már most kiváló minőségű mélyszántást eszközöl.

HÉTVEGI SPORTMŰSOR

SZOMBATON

BIRKOZÁS. A TSU Mihai Viteazul téri termében délelőtti 10 óra körül kezdődik a Bukaresti Dinamo, a Brassói Tractorul, a Resicai CSM és az Aradi Vagonul csapatainak szabadfogású birkózó versenye.

TEKE. A tartományi női csapatbajnokság keretében délután fél 5 órakor a Teba tekepályáján az UTA és a Constructorul csapatai találkoznak.

TELI SZPARTAKIAD. Délután fél négy órakor a CFR stadionban kerül sor a teli szpartakiad versenyek megnyitására. Ez alkalommal atlétikai, súlyemelő és birkózó bemutatókat tartanak.

VASÁRNAP

BIRKOZÁS. A szombaton megkezdett köztársasági birkózó verseny folytatására reggel 9 órakor kerül sor a TSU termében. Ez alkalommal a kötöttfogású verseny-számokat bonyolítják le.

TEKE. A tartományi tekebajnokság keretében az Aradi Vointa a

Resicai CSM-val a Teba pályán, az Aradi Electrica a Temesvári Am-balajullal az Electrica pályán, az Aradi Constructorul a Resicai Olimpia mérő a Constructorul pályán össze erejt. Mindhárom találkozó reggel 9 órai kezdettel kerül sor.

ROPLABDA. A városi bajnokság keretében reggel 10 órakor találkozik a Constructorul pályán a Progresul és a Fierarul csapata.

ASZTALITENISZ. A rajoni bajnokság keretében az alábbi mérkőzések kerülnek lejátszásra: Nagylak—Pécska. Világos—Pankola, Vinga—Orzsfalva. Kürtös—Kis-iratos, Munár—Iratos. Horia—Kovaszinc, Magyarad—Pankola, Galsa—Világos, Keresztes—Ság, Zádorlak—Fenlak, Nagytalu—Székesut, Szécsány—Vinga, Nagylak I.—Nagylak II. Kalácsa—Orzsfalva.

Az A-osztály UTA—Bukaresti Dinamo nagy érdeklődéssel várt mérkőzés délután negyed 3 órakor kezdődik az UTA stadionban. Előtte negyed egykor az UTA és a Teba ifjúsági csapatai találkoznak.

HOL SZÓRAKOZTUNK

A pernyárai kultúrthozba

szombaton délután gyermekek látogathatnak el. Ilyenkor őket szórakoztatják. A könyvtár szervezésében mesedélután rendeznek számukra.

Vasárnap délután 6 órai kezdettel szórakoztató délutánt rendeznek az ifjúság számára. A szinpadot szülőnekek, szavalók foglalják el, sőt egy érdekes előadás is elhangzik. Ezt követően a táncoló párok töltik majd be az egész termet.

A szerb népi együttes

érkezik szombaton városunkba. A temesvári együttes szombaton este 8 órai kezdettel igen szép tarkaműsort mutat be a December 30 gyár dolgozóinak számára az üzem klub nagytérben. Az előadás iránt máris igen nagy az érdeklődés.

Táncos összejövetelek

között válogathat a szórakozni vágyó ifjúság. Vasárnap a vasutasok klubjában irodalmi műsort rendeznek 17 órai kezdettel, ahol Mihai Beniuc, Maria Banus, Ion Brad és más költők műveiből idéznek olyakat, amelyekkel a Népköztársaságot köszöntik. Az irodalmi előadást követően táncestélyt rendeznek.

Táncos összejöveteleket rendeznek vasárnap a tanügyi szakszervezet, valamint a vladimiresculi kultúrthoz nagytérben.

A vagongyári kultúrosok

táncosok, énekesek, szavalók vasárnap ismét elhagyják a várost és Székudvarra utaznak, ahol a kultúrthozban tartanak előadást.

Szimfonikus hangverseny

Az aradi Állami Filharmonia szimfonikus zenekara szombaton, november 16-án este 8 órai kezdettel tartja a Kulturpalotában az évad hetedik hangversenyt.

RICHARD WAGNER FESTIVÁL

Műsor: Siegfried idill (bemutató előadás), Ária a Lohengrinből, Daland ária a Bolygó hollandiból és Wotan bucsuja a Walkür című operából (mindhárom ária első előadásban hangzik el); a Lohengrin című opera előjátéka, A Trisztán és Izolda előjátéka; Gyászinduló az Istenek alkonyából (bemutató előadás); Nürnbergi mesterdalnokok (nyitány).

Vezényel NICOLAE BRINZEU, közreműködik MARIUS RINTZLER (hasszus, Bukarest).

Vasárnap, november 17-én délelőtti 11 órakor ifjúsági hangverseny. Ervénny és 7-es számú bérletszelvény. Jegyek az ügynökségnél és hangverseny előtt a Kulturpalota pénztáránál kaphatók.

A Színház bemutatója

Szombaton, november 16-án, fél 8 órakor: Grádina cu trandafiri. (Bérletszelvény).

Vasárnap, november 17-én, délután fél 4 órakor: Grádina cu trandafiri. (Bérletszelvény).

Vasárnap, november 17-én, este fél 8 órakor: De la caz la caz... dar cu haz. (G bérlet).

AZ ARADI TARTOMÁNYI MŰZEUM

Megtekinthető vasárnap, kedden és pénteken délelőtti 10 és 1 és délután 3 és 6 óra között a Kulturpalota épületében. Legkevesebb 15 személyből álló csoportok szerdán, csütörtökön és szombaton a délelőtti órákban is felkereshetik a múzeumot.

A múzeum alábbi osztályai tekinthetők meg: képzőművészeti (tárlat, ókori történelem, az 1848—49-es forradalom múzeuma és a flamand, holland, olasz, német és magyar festők kiállítása és a "IOSIF ROSS" karikatura kiállítása.

Az aradi Bábszínház legközelebbi bemutatója Albă ca zăpada și cei 7 pitici (Hófeherke és a 7 törpe)

Cercel Iacob, a sófrányai kollektív gazdaság alelnöke

Miről beszéltek a felszólalók?

SZARVAS PÉTER: Volt olyan bűró, amikor — bár a termelési tervet teljesítették — a munkások egy részének jövedelme nem illt arányban megvalósításukkal. Ezt azzal lehet magyarázni, hogy a szolgálatban több magasabb szakképesítéssel rendelkező dolgozó van, mint ahányat a gyártási technológia előirányoz. Gondoskodni kell tehát a szakképzett munkások jobb beosztásáról. Hibák vannak még a munkabérek nyersanyaggal való ellátásában. Nem egyszer fordul elő: a munkásoknak el kell bűrózni a szolgát, hogy nyersanyag szállítsanak a munkabérekre. Ez akadályozza a terv teljesítését és sürgeti intézkedésekre van szükség a bűrósság elhárítására.

PERIN STELA: Az alapszervezet bűrója dőlendően irányította az üzem szervezeti bűrósságát. Voltak azonban mulasztások is. Így például nem vonták felelősségre a mérnökök és technikusok bi-

A Pionrház tevékenységéről

Számtalan gondolat keríti hatalmába, sok megoldásra váró kérdés lógat tanév elején a pedagógus. Hogyan oldjuk meg valamennyit, mit tegyünk azért, hogy ebben az esztendőben még szebb eredményeket érjünk el?

Ilyen gondolatokkal kezdtek az új oktatási évet a Pionrházban is. Idestova másfél hónap pergett le már az idei tanévben. A Pionrház politikai-nevelési osztálya jóval a tanév megkezdése előtt igyekezett úgy megszervezni a tevékenységet, hogy valamennyi kérdést zökkenőmentesen oldjunk meg. Az IMSZ tartományi bizottságotól kapott utasítások, a feladatok újra elosztása alapján sikerült év elejétől jól megszervezni munkánkat.

A politikai-nevelési osztály hatáskörébe tartozik a pionir instruktorok munkájának, a módszertani osztályának, a levelezők, a bűrógyűlések, a könyvtárak körének, az irodalmi körnek, a kürtösök és dobosok körének irányítása, valamint a tömegakciók megszervezése.

A módszertani kabinetben a látogatók, a pionir instruktorok, a Pionrház tanterületének tagjai megtalálhatják a pionir munkával kapcsolatos összes dokumentációs anyagot. Különösen a kevésbé ismert anyagok tanulmányozása hasznos, hiszen így a Pionrház módszertani osztálya értékes segítséget nyújthat a pionirokkal való tevékenység fellendítése terén.

A pionir instruktorok munkájának irányításával is osztályunk foglalkozik. Milich Hilda a kabinet keretében lelkiismeretesen irányította az osztag instruktorok kiképzését. Arra törekedett, hogy érdekes, nevelőhatású legyen valamennyi kiképzés. A kiképzésen ilyen előadás hangzott el: Vezető, nevelő, barát, ezenkívül

MILYEN IDŐ VAN MA?

Ma, november 16-án változó, felhős idő, helyenként kisebb eső lehetséges. Mérsékelt, majd erősbőd nyugati, északnyugati szél. Hőmérsékleti értékek napközben 10—16, éjjel pedig 0 és 6 fok között változnak.

Az ifjúság egészségügyi neveléséről

Nagyon sokan — jogosan — úgy vélik: a legnagyobb kincs az egészség. E kincset önni, védni kell. Szükséges, hogy ennek egyetemes módját idejelekor, szinte még a gyermekkorban elsajátítsa minden ifjú. Az alapvető szabályok betartása mindennapi szokássá kell, hogy váljon. Eppen ezért van oly döntő szerepe az egészségügyi nevelésnek az új típusú iskolában, az új ember kialakításában.

Az iskolai évek hosszú során tesz szert minden fiatal az általános műveltségre, nagyon sokféle hasznos ismeretre. E tudnivalók tárházából azonban nem bűrózzuk ki azokat a tudatosított szabályokat, előírásokat, amelyek végző fokon — az egészséges gondolkodás kialakítása mellett — az egészséges fizikumot is biztosítják. Ilyen vonatkozásban két irányú tevékenység van kibontakozásban. Az iskolák növendékei elsősorban önműveléssel, egymás közötti oktatással sok olyan alapvető ismeretert tesznek szert, amelyek egy életre szólnak. Az első segélynyújtó pontok működése már egymagában véve is az ifjúság egyik leghasznosabb egészségügyi tevékenysége. A gondaira bízott gyűjteményes ladiók kezelése, apróbb feladatok megoldása, valóban nevelőjellegű. Az iskolákban működő 19 ilyen első segélynyújtó pont felelőssége nagyvonalakban ezekben a napokban fejeződött be.

Minden iskolában most alakultak meg az osztályok vöröskereszt kollektívai, a tanulóknek olyan kisebb csoportjai, amelyeknek gondjaira bízzák az osztály egészségügyi, tisztasági kérdéseit. Az iskola egészségügyi nővére segítettével kezdenek munkát, az oktatásuk alapján végzik feladataikat. Az 1-es és 3-as számú középiskolákban, ugyancsak az 1-

es számú nyolcosztályos iskolában is az osztályok egészségügyi kollektívái már munkához láttak. Az alapvető egészségügyi ismeretek elsajátításának egy másik formája a tantervbe iktatott 10 egészséges óra.

Az 1963—64-es iskolai évben kibontakozó egészségügyi nevelés sokoldalú tennivalóit munkatervben körvonalozták. A városi néptanús tanügyi, egészségügyi és népiéleti ügyosztályai, valamint a városi IMSZ bizottság és a Vöröskereszt bizottság közös célkitűzéseivel valóban a fiatalság egészségügyi nevelését szolgálják, amely végző fokon egészséges gondolkodás, egészséges fizikum, új típusú ember megteremtését biztosítja.

M. E.

A Bukaresti Televízió műsora

Vasárnap, november 17:

8.50: Torna. 9: Gyermekeknek, iskolásoknak. 10.30: Háziasszonyok. 11: Faluműsor. A délután folyamán sportműsor. 18: Varietéműsor a rádió és televízió stúdió koncert-terméből. 19: TV híradó. 19.15: A varietéműsor második része. 20.30: Üzletemberek. Bejelezésűl: hírek, sport, időjárásjelentés.

Hétfő, november 18:

19: TV híradó. 19.10: Pioniroknak, iskolásoknak. 19.30: Genevieve. 20.50: Hangszerszólók. 21.35: Telesport. Bejelezésűl: hírek, időjárásjelentés.

Kedd, november 19:

18.30: A TV műszaki egyeteme. 19: TV híradó. 19.10: Gyermekeknek. 19.25: Balettműsor. 19.45: Színházi közvetítés: O felie de luna Aurel Stortil. A színhetben tudományos híradó, sakk. Bejelezésűl: hírek, időjárásjelentés.

Csütörtök, november 21:

19: TV híradó. 19.10: Capitanul Val-Virteji si taina vasului inghetat. (I) 19.40: Közvetítés az RNK Akadémiájának atomfizika kutató intézetéből. (IV) 20: Irodalmi előadás. 21: Ríportfilm az RNK nemzetközi tornabajnokságáról. 21.15: Szórakoztató zene. Bejelezésűl: hírek, időjárásjelentés.

Péntek, november 22:

17.30: Sportmesterek, közvetítés Kijevből. 18.30: A TV műszaki egyeteme. 19: TV híradó. 19.10: Az ifjúságnak. 19.40: Képzőművészeti adás. 20: A hét. 21: A lépcső. 21.20: Melódia. Bejelezésűl: hírek, időjárásjelentés.

Szombat, november 23:

19: TV híradó. 19.10: Gyermekeknek. 19.35: Román népzene. 20.10: A szarvasokról. 20.35: Dramatizált Csehov-művek. 21.15: Térkép előtt. 21.30: Könyvzene. Bejelezésűl: hírek, sport, időjárásjelentés.

A jó szervezés eredménye

1720 hektáros szántóterületet teljesen átfogtak a brigádok egyenlő feladatok között dolgoztatnak.

A mező brigádokban a munkát termelő csoportokra osztottuk fel. Minden brigádban négy csoport tevékenykedik, melyeknek vezetésével a legjobb kollektivistákat, kommunis-tákat bíztuk meg. Hogy a munka még jobban, szervezettebben folyjon, a csoportok között egyenlően osztottuk el a brigádra eső földterületet.

Gazdaságunkban az idén 160 hektáron természetünk magashozamú kőrücsit. Ezt a területet is egyenlő arányban osztottuk fel a brigádok és csoportok között s ez jelentős mértékben hozzájárult ahhoz, hogy a növénygazdálkodási munkálatsokat optimális körülmények között végezhessük el. Ebből kifolyólag a minőség is javult. Így háromszor es-

közöltünk gépi, és háromszor kézi kapálást. E munkálatsok megkezdése előtt minden brigádban földfogózat a növénygyökérre vonatkozó előírásokat. S ott, ahol betartották az utasításokat, kitűnő volt a termés. Így a 3-as számú mező brigád tagjai hektárként 600 kilógrammal nagyobb terméshozamot értek el, mint az 1-es számú brigád tagjai.

Gazdaságunkban az idén növeltük a korai paradicsommal beültetett területet. Itt is csoportokra és személyekre osztottuk fel a munkát. Az eredmény nem maradt el. A korai paradicsommal a tervet 30 százalékkal szárnyaltuk túl. Az elért eredményeket a tagokat pénztárgyomban részesítettük. Például Ozsvár János és családja 1800, Kiss István és felesége 1200 lejt kaptak. S így sorolhatnánk tovább a neveket.

Mint már emlitettem, gazdaságunknak két zootechnikai brigádja is van. Itt az egyik brigádra a 207 darab fejű tehén, a másikra a növedék szarvasmarhák, az 102 darab sertés és a 1102 darab juhott bízuk.

Amint a fentiekben is kitűnik, a jó munkaszervezés szép eredményekhez vezet. Eppen ezért gazdaságunk pártszervezetének, a vezető tanácsnak, valamennyi kommunis-tának arra kell törekednie, hogy a jövőben egész éven át minden gazdasági területen jól szervezze meg a munkát, mert mint a tapasztalatok is bizonyítják csak így érhetünk el még szebb eredményeket és csak így járulhatunk hozzá a pártunk gazdasági célkitűzéseinek megvalósításához.

Cercel Iacob, a sófrányai kollektív gazdaság alelnöke

A bukaresti néptanács küldöttségének látogatása a Csehszlovák SZK-ban

PRÁGA. — Az Agerpres tudósított:

A bukaresti néptanács küldöttsége, amely élén Ion Cosmával, a néptanács végrehajtó bizottságának elnökével a Csehszlovák SZK-ban tartózkodik, ellátogatott több kulturális és társadalmi intézménybe, megtekintett közütemeket és lakásépítkezéseket Prágában, Bratislavában és

Pízenben. A küldöttség tagjai részt vettek a csehszlovák főváros nemzeti tanácsának egyik ülésén, majd elbeszélgettek a városi képviselőkkel. A küldöttség megtekintette a Prága melletti Slapy-i vízierőművet is. Lidicében megkoszorúzták a fasizmus áldozatainak emlékművét.

A román küldöttség folytatja csehszlovákiai látogatását.

Addisz Abebában megnyílt az Afrikai Egység Szervezetének rendkívüli külügyminiszeri értekezlete

ADDISZ ABEBA. (Agerpres). Péntek délután Addisz Abebában megnyílt az Afrikai Egység Szervezetéhez tartozó országok rendkívüli külügyminiszeri értekezlete. Minthogy számos részvevő csak pénteken délelőtt érkezett meg Etiopia fővárosába, ezért az értekezlet munkaprogramját két órával elhalasztották és helyi idő szerint 17 órakor kezdtek meg. Az értekezlet kedden fejeződik be.

Haile Selassie császár megnyitja a beszédében az értekezlet cél-

jával, az algériai-marokkói határviszály rendezésének szükségességével foglalkozott. „Szerveztünk tagjai testvérek” — mondotta — és minden nézeteltérést el kell távolítani a nem szabad szerepet játszanak semmiféle idegen kéznek. A császár kijelentette: Marokkó és Algéria népei éppen elég vért hullattak a multban a függetlenség ügyéért és most semmi sem indokolja, hogy egymás ellen harcoljanak.

Az Amerikai Közi Gazdasági Tanács konferenciája

SAO PAULO. (Agerpres). Az Amerikai Közi Gazdasági és Szociális Tanács Sao Paulóban ülésező évi konferenciája befejezéshez közeledik. A sajtótudósítók megjegyzik, hogy a Szövetség a Haladásért terv eredményeinek megvizsgálására összehívott konferencián a latin-amerikai országok keményen bírálták és hatálatlannak minősítették ezt az észak-amerikai tervet. A konferencián az USA küldöttsége javasolta egy új koordináló szerv, a „Szövetség a Haladásért” amerikaihoz bízott, megalakítását. Számos küldöttség, köztük a brazil és bolíviai, elleneztek a javaslatot. Egyik latin-amerikai küldött kijelentette, hogy „az új szerv célja fenntartani az USA teljes ellenőrzését a terv alkalmazása fölött. A Szövetség a Haladásért e bizottság megalakítása nyomán sem lesz sokoldalú terv, ahogyan azt a latin-amerikai országok követelik”.

A csütörtöki ülésen felszólalt Jose Corsino Cardenas, Ecuador pénzügyminisztere, aki kijelentette, hogy a Szövetség a Haladásért nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket.

Carvalho Pinto, Brazília pénzügyminisztere rámutatott, hogy a latin-amerikai országoknak mindaddig külföldi segélyhez kell folyamodniuk, amíg külkereskedelmi téren nem teremtenek valamelyes autonómiát és meg nem javítják ennek a fejlődésben lévő országok számára rendkívül előnytelen mechanizmusát.

A Szövetség a Haladásért amerikai közti bizottságának megalakítását tervét most vitatja a Főbizottság. A France Presse szerint az értekezleten résztvevő országok közül egyesek közölték, hogy támogatni fogják a tervet.

Az értekezlet ezután több határozatot fogadott el ipari és mezőgazdasági kérdésekben.

Az argentin dolgozók

Határozottan állást foglalnak a kölaj-szerződések hatálytalanságát melett

BUENOS AIRES. (Agerpres). Argentínában széles körű szolidaritási akció folyik Illia elnök kormányának azzal az elhatározással kapcsolatban, hogy hatálytalanságot ír ki a külföldi vállalatokkal kötött kölaj-szerződéseket.

A 2.500.000 tagot számláló Általános Munkásszövetség határozottan állást foglal a kölaj-szerződések hatálytalanságát melett. A Szakszervezeti Koordinációs és Egyesümmozgálat felhívta a szakszervezetek tagjait, legyenek szolidárisak a bejelentett intézkedéssel. Az Argentin Kölaját Védő Mozgálat közleményben tárta fel, hogy a külföldi nyomással

igyekezett a határozat megmáskozására kényszeríteni a kormányt és rámutatott, hogy az idegen társaságok nem egészen öt év alatt 800 millió dollár nyereségre tettek szert, viszont Argentínában a kölaj jelenleg ötször annyiba kerül, mint 1978-ban.

Az Argentínában koncessziókkal rendelkező idegen társaságok legnagyobb része észak-amerikai. Az Associated Press híradása szerint a kormány technikusokat küldött a kölajtelepekre, hogy nyomban átvigyék a műveletek irányítását minélgyebb a kölaj-szerződések hatálytalanságára vonatkozó rendelet életbe lép.

Mezőgazdasági-kereskedelmi kérdésével foglalkozó

Amerikai-nyugateurópai szimpózium Amsterdamban

AMSTERDAM. (Agerpres). Ma fejeződik be Amsterdamban a mezőgazdasági-kereskedelmi kérdésével foglalkozó amerikai-nyugateurópai szimpózium, amelyen 16 ország 500 küldötte vesz részt. A szimpózium napirendjén ilyen kérdések szerepeltek: technológiai forradalom a mezőgazdaságban, vámtarifák, élelmiszer-tisztasági nemzetközi szabályok, a fejlődőben lévő országok szükségletei, különböző országok farmereinek helyzete.

Nagy érdeklődéssel vitták meg azoknak a mezőgazdasági munkásoknak a helyzetét, akik a mezőgazdaság koncentrációját következtében kénytelenek a városokban munkát keresni. Ezzel kapcsolatban hangsúlyozták, hogy meg kell szervezni a volt mezőgazdasági munkások szakképzését, iparban való foglalkoztatásukat és emberi életkörülmények teremtését számukra.

Orville Freeman, az USA földművelésügyi minisztere a péntek délelőtti ülésen azt javasolta, hogy az Általános Tarifa- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) és a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) keretében találjanak módot a nyugat-európai országok és az Egyesült Államok között a mezőgazdasági kereskede-

lem kérdésében fennálló vívály rendezésére. Freeman feltette egy mezőgazdasági és ipari területekkel foglalkozó „nyitott kereskedelmi társaság” létesítésének gondolatát és javasolta az egyes országok által ez irányban bevezetett korlátozások csökkentését, hangsúlyozva, hogy „korlátlan lehetőségek adódnak a sokoldalú kereskedelemre”. Az amerikai miniszter javasolta a vámtarifák kölcsönös csökkentését.

Nemrég világgá kúrtolták, hogy Portugália ki akar lépni az ENSZ-ből. E kísérlet léggömb felbuccatásával nyilván arra törekedett, hogy jobb belátásra bírják azokat, akik a közgyűlés jelenlegi ülésénak szigorú rendszabályok alkalmazását követelik az afrikai portugál gyarmatok helyzetének megváltoztatására.

Portugáliának az ENSZ-ből való kilépésével kapcsolatos találgatások azután jelentek először a nyugati sajtóban, miután Salazar a lisszaboni Kereskedelmi téren összegyűlt tömeg előtt „kinyilvánította”, hogy folytatni fogja eddigi politikáját, Amerigo Thomas tengernagy, köztársasági elnök pedig 40 napos látogatást tett „a tengeren túli portugál területeken”, hogy kihangsúlyozza Portugália szuverenitását. E körülmények között nem fukarkodott a demokratikus szövegekkel és fűlértő reklám-csoport az afrikai portugál „megvalósításoknak”.

„Portugáliának lenni megfizethetetlen, mert a portugálok jobbak a többi embernél” — szónokolt a tengernagy az afrikaiaknak, mintegy sugalmazva, hogy ők nem is afrikaiak, hanem... portugálok.

Mint ismeretes, hivatalosan nincs semmi különbség az euró-

mi újság a KÜLPOLITIKÁBAN

Az ENSZ-közügylés munkálatai

— A Gyámsági Bizottság a portugál gyarmatok kérdését tárgyalja —

NEW YORK. (Agerpres). Az ENSZ Gyámsági Bizottsága most tárgyalja a portugál gyarmatok problémáját. A csütörtök délutáni ülésen felmerült az a javaslat, hogy kérelmezőként idézzék a bizottság elé a Braziliában székhelyében élő Enrique Galvao

portugál kapitányt. Mint ismeretes, az Egyesült Államok bejelentette, hogy Galvao New Yorkba érkezése esetén letartóztatja és a Portugáliával fennálló szerződés értelmében kiadja a portugál hatóságoknak. A bizottság 49 szavazattal (4 ellenszavazattal és 41

tartózkodással) elhatározta, hogy az USA ezirányú álláspontja ellenére meghívja Galvao. A határozat ellen szavazott Portugália, Dél-Afrika, Spanyolország és Ausztrália. Az USA és más nyugati országok tartózkodtak a szavazástól.

A bizottság kifejezte azt a reményét, hogy az ENSZ-főtitkár közbenjár az amerikai kormánytól, hogy a különböző országokkal fennálló kiadatási szerződéseinek előírásait ne alkalmazzák az ENSZ-ülések meghívottjaira.

A Gazdasági és Pénzügyi Bizottság ülése

NEW YORK. (Agerpres). Az ENSZ-közügylés Gazdasági és Pénzügyi Bizottsága a fejlődésben lévő országok gazdasági fejlesztésének kérdését vizsgálja. A bizottság megvitatja Argentína, Bolívia, Brazília, Chile, Ghana, India, Indonézia, Irak, Jordánia, Jugoszlávia és Pakisztán határozati javaslatát a fejlődésben lévő országokba irányuló tő-

keáramlat és műszaki segély gyorsításáról, valamint az ENSZ-titkárság e kérdéssel kapcsolatos jelentését.

New - Yorkban

Megnyílt az AFL-CIO amerikai szakszervezeti központ V. országos kongresszusa

NEW YORK. (Agerpres). Mint már jelentettük, csütörtökön New Yorkban megnyílt az AFL-CIO amerikai szakszervezeti központ V. országos kongresszusa. A sajtótudósítók szerint az első napon a felszólalók főként az automatizálás bevezetése folytán felmerült kérdések megoldásának szükségességéről és az ezekkel szemben az elhatározásokról beszéltek, hogy támogatják a polgári jogokra vonatkozó törvényhozást. Kijelentették, tevékenyen bekapcsolódnak a következő elnökválasztá-

si kampányba, hogy ezzel ellensúlyozzák a szélső jobboldali eszéről fenyegető veszélyt.

A kongresszus első ülésén felszólalt Nelson Rockefeller New York állam kormányzója. Hangsúlyozta, hogy csökkenteni kell az amerikai munkanélküliség számát, amely most mintegy 4 milliót tesz ki.

A következő felszólaló, George Meany, az AFL-CIO elnöke kijelentette, hogy az amerikai munkásoknak harcolniuk kell a polgári jogokért és az automatizálás következményeinek felszámolásáért. Az automatizálás folytán ugyanis a következő 12 hónapban több, mint négy millió munkahely feleslegessé válik. Meany támogatta a nemzetközi feszültség enyhítését célzó akciókat és rámutatott, hogy az ezzel kapcsolatos tárgyalások „közéletbe hoznak a békéhez”.

Bizonytalanság légkör uralkodik Dél-Vietnámban

SAIGON. (Agerpres). A Dél-Vietnámból érkező hírek szerint Saigóban a bizonytalanság légköre uralkodik. Ennek oka elsősorban az — írja a New York World Telegraph tudósítója — hogy kétségek merülnek fel az ország jövőjével kapcsolatban. Dél-Vietnám élén egy katonai junta áll, s ennek tagjai mellett, hogy bizalmatlanok egymással szemben, még nem alkotnak maguknak világos képet a kö-

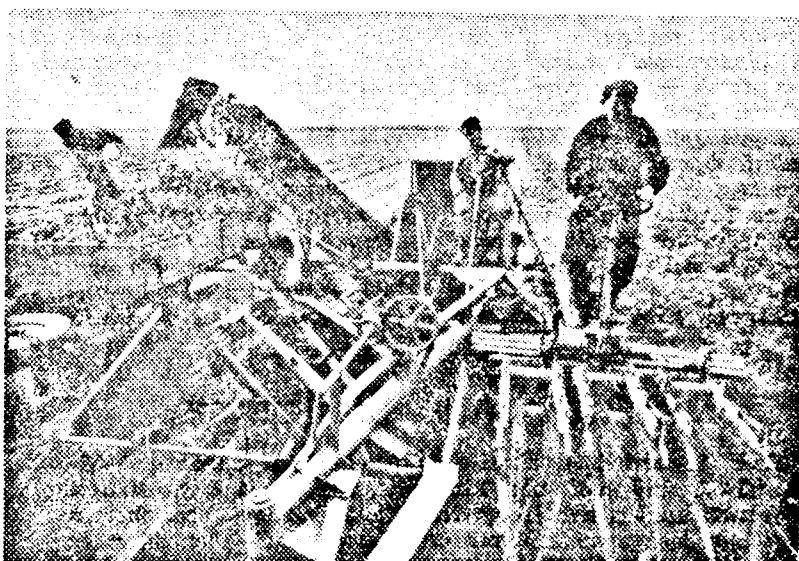
vetendő politikáról és a vezetési formákról. Politikai megfigyelők véleménye szerint az országban rövidesen megkezdődik a harc a tisztaságért. A dél-vietnámi bizonytalanság légkörrel kapcsolatban az Associated Press hangzottja: november 1 óta, amikor katonai államcsínyt hajtottak végre, Saigon utcáin csaknem naponta kézigazdák és plakátkombák robbantak.

George Ball Londonban Butler külügy-miniszterrel tárgyal

LONDON. (Agerpres). A szerda óta Londonban tartózkodó George Ball amerikai helyettes külügyminiszter november 14-én délután megbeszélést folytatott Richard Butler angol külügyminiszterrel. Illetékes brit körök értesülése szerint Ball és Butler körülbelül másfél órán át „alaposan megvitatott az angol-amerikai közérdekű problémákat”. Ball tájékoztatta Butlert nyugat-németországi látoga-

tásának eredményeiről. Mint ismeretes, Ball Nyugat-Németországban megbeszélést folytatott Erhard kancellárral és a szövetségi kormány más tagjaival.

A France Presse hírgyűnkésge szerint Ball a Butlerral folytatott megbeszélésen egyebek között, a legutóbbi események fényében felvetette a Kelet-Nyugat kapcsolatokat, beleértve a Kelet-Nyugat kereskedelmi kérdéseit is.

NEMET DEMOKRATIKUS KÖZTARSASAG. Gépesítették a cukor-repázást a fichtenbergi (Cottbus tartomány) mezőgazdasági Szövetkezetben. Képtünk a cukor-repázógépet mutatja be munka közben.

Portugália és az ENSZ

pai portugálok és a „tengeren túli portugálok” között. 1955-ben az összes gyarmatokat „portugál tartományoknak” nyilvánították és feljogosították, hogy képviselőknek küldjének a lisszaboni parlamentbe. Bár e parlamentnek lényegében nincs semmiféle hatalma, gondosan megosztal-

ták az ide bekezdő afrikaiakat. Szavazati joguk csak az európaiaknak és az „asimilados”-oknak, vagyis azoknak az afrikaiaknak és mestizseknek van, akik megtelepedtek a következő fel-

KÜLPOLITIKAI Kommentár

mában megjelent nyilatkozatában kijelentette: „Híggvék el nekem, tárgyalásokat folytatnak, ha legcsekélyebb reményem lenne, hogy megállapodásra jutnának Portugáliával. Negyvenhárom óta várjuk azonban a reformok megvalósítását. Az igéreték ideje lejárt. Az afrikai független államok vezetőinek Addisz Abeba-i értekezlete ellenállunk új szakaszát nyitotta meg. Az egész szabad Afrika helyesli, hogy a jogos erőszakhoz folyamodjunk”.

A salazarista politika folytatása nemcsak a terrorral szembeesülő portugál közvéleményben kellett nagy elégedet-

lenséget, hanem lisszaboni vezető körökben is. Noha Thomas tengernagy hazaérkezése után hivalkodó „egységünöket” rendeztek. A nyugati sajtó szerint a portugál kormányon belül a következő négy irányzat körvonalait bontakoznak ki: 1) Salazar és egy-egy apadó csoportja; 2) marokkói szélsőséges katonák, akik a franciaországi OAS módjára a gyarmati háború fokozását követelik; 3) miniszterek, akik Portugália szövetségeseinek segítségével „modernizálni” akarják a gyarmatokat és 4) miniszterek, akik a franciaországi U. Köztársasághoz hasonlóan „közösségi” kapcsolatokat kiépítést terveznek az afrikai területekkel. A londoni Times szerint „sok, realpolitikát kívánó portugál — akár tetszik nekik Salazar kormányzati rendszerre, akár nem, márpedig sokaknak nem tetszik — sajnosnak tartja a nemzetközi közvélemény által elítélt politikát védelmező miniszterelnök kirohását az ENSZ, az afrikai államok és általában az emberiség ellen”.

Márpedig akár kilép Portugália az ENSZ-ből, akár megtartja tagságát, semmi esetre sem tudja megtagadni a kolonialista állapotok elítélését.

Z. Florea

Szukarno, Indonézia elnökének bejelentései

DZSAKARTA. (Agerpres).

Amint az Antara hírgyűnkésge közli, Sukarno elnök bejelentette, hogy az ország sürgősségi állapotnak megfelelő rendkívüli politikára tér át, melynek célja a nemzet megmentése és a forradalom kiteljesítése. Hangsúlyozta, hogy Indonézia azért kényserült erre a politikára, mert a neokolonialista erők körül akarják zárni az országot, katonai előkészületeket tesznek, s mert aknamunka folyik Indonézia ellen.

Szukarno elnök szorgalmazta az indonéz hadsereg erősítését, felszólította a népet, legyen éber és álljon készen az állam megmentésére és a forradalom kiteljesítésére. Hangsúlyozta, hogy Indonézia azért kényserült erre a politikára, mert a neokolonialista erők körül akarják zárni az országot, katonai előkészületeket tesznek, s mert aknamunka folyik Indonézia ellen.

Az asturiai bányászok üldöztetése elleni harc fejleményei

Rendőrintézkedések Spanyolországban az értelmiségiek ellen

MADRID. (Agerpres). A legutóbbi spanyolországi hírek szerint, Franco hatóságai már is zaklatják azt a 102 spanyol értelmiségit, aki nemrég levélben követelte Manuel Fraga Iribarne tájékoztatóügyi minisztertől, hogy madridi ügyvédekkel alakítson külföldi bizottságot azoknak a megtorlásoknak a kivizsgálására, amelyeknek sztrájkoló asturiai bányászok estek áldozatul. Amint a France Presse közli, a madridi vizsgáló-

bíró beldézte a levél valamennyi aláíróját, köztük a 68 éves Jose Bergamin ismert író is, aki jelentkezett a bírónál, de nem hallgatott meg. Bergamin Uruguay madridi nagykövetségén keresett menedéket a hatóságok zaklatása elől. A France Presse rámutat, hogy Bergamin egészségi állapota nagyon megrendült. Mint ismeretes, Franco uralomra jutása után azonnal száműzték az írókat, akik 1958-ban tértek vissza az országra.

Haladó brit személyiségek szolidaritása a spanyol értelmiségiekkel

LONDON. (Agerpres).

Az angol fővárosban közzétették az brit értelmiségi nyílt levelét, amely szolidaritást vállal azokkal a spanyol értelmiségiekkel, akik követelték Manuel Fraga Iribarne franciaista tájékoztatóügyi minisztertől, hogy létesítsen bizottságot az asturiai sztrájkoló bányászok elleni megtorlások kivizsgálására. A spanyol értelmiségiekhez intézett levél többek között így hangzik: „Mint értelmiségiek kötelességünknek tartjuk, hogy veletek együtt követel-

jük az alapos és pártatlan vizsgálót. Felbátorodással szereznünk tudomást a bátor fellépéseket miatt ellenetek jogainasított rendőrintézkedésekről”.

A levelet, amelynek tartalmát közölték Fraga Iribarneval és Fausto Vicente Gellával, a madridi ügyvédi kamara dékánjával, egyetemi tanárral, festőművészek, műépítésszel, filmproducerrel, könyvkiadóval stb. írták alá.

Külföldi híradások

LENINGRAD. (Agerpres). Ukrajnában, a Konsztantynovkai Üveggyárban a jövő évben üzembe helyezik a Szovjetunió első olyan folyamatos gyártási vonalát, amely áramvezető hártájú üveget fog termelni. A hártáján áthaladó áram felmelegíti az üveget, amely ilyen formán fűtést szerepét töltheti be. Az új üveggyártási eljárásat leningrádi mérnökök dolgozták ki.

PARIS. (Agerpres). Amint a France Presse közli, a francia irodalmi nagydíjat november 14-én a 81 éves Jacques Maritainnek ítélték oda, filozófiai műveiről.

BANGKOK. (Agerpres). Szubandrio, Indonézia kormányának első minisztere, az ország külügyminisztere Bangkokban találkozott Salvador P. Lopez filippinzi külügyminiszterrel. Az Associated Press szerint, a két miniszter, aki részt vett a Colombo-terv 19 tagállamának miniszteri értekezletén, eszmecserezt folytatott Indonézia és a Filippin-szigetek Malaj Szövetséggel való kapcsolatáról.

LONDON. (Agerpres). A londoni Times jelenléte szerint Salazar hatóságai letartóztatták Miguel Torga ismert portugál költőt.

NEW YORK. (Agerpres). Az észak-carolinai Williamston városban csütörtökön tiltakozó menetet rendeztek a faji törvények fenntartása miatt. A France Presse tudósítása szerint a rendőrség le-

tartóztatott 11 protestáns lelkészt, valamint 54 négyet, köztük 22 gyermeket, akik részt vettek a tüntetésen.

REYKJAVIK. (Agerpres). Az izlandi partok közelében, Westmanner szigetéről délnyugatra november 14-én reggel tenger alatti vulkanikus kitörés kezdődött. A tengerből 4.000 méter magas füstoszlop emelkedett.

BANGKOK. (Agerpres). Bangkokban befejeződött a Colombo-tervben részt vevő 19 ország miniszteri konferenciája. A konferencia után kiadott közlemény rámutat, hogy a tagállamok eredményeket értek el iparuk fejlesztésében. A közlemény hangsúlyozza, hogy egyes ázsiai országok gazdasági fejlődését akadályozta a külföldi adósságok egyre növekvő terhe.

A leglassabban fejlődő terület a mezőgazdaság, amely kerékkötője a gyors előrehaladásnak — hangzottja a közlemény. A közlemény kéri, hogy egyes fejlett államok szüntessék meg a Colombo-terv tagállamaival szemben alkalmazott kereskedelmi korlátozásokat, amelyek súlyosan érintik ezek érdekét.

MODENA. (Agerpres). Modenában megnyílt a legnagyobb olaszországi iparvállalatok munkaküldötteinek értekezlete. Vittorio Foa, az Olasz Munkásszövetség titkára jelenléteben hangsúlyozta, hogy meg kell erősíteni a vállalati szakszervezeteket.

DAKAR. (Agerpres). Dakarban, a Szenegáli Köztársaság fővárosában sztrákosztólót bocsátottak fel 30 kilométer magasba a kozmikus sugarak tanulmányozására. Afrika területén első ízben történt ilyen tudományos kísérlet.

MOSZKVA. (Agerpres). A Moszkvai Kis Színház november 14-én bemutatta John Steinbeck amerikai szerző „Lement a hold” című színművét.

Az előadást az évad egyik legérdekesebb színi eseményének tartják. A színdarab próbáin részt vett a szerző is.

WASHINGTON. (Agerpres). Az Egyesült Államok szövetségi atomenergia bizottsága közölte, hogy csütörtökön a nevadai kísérleti telepén újabb föld alatti nukleáris robbantást hajtottak végre. Ez a 99. föld alatti nukleáris robbantás 1961. szeptember 15. óta és a 8. moszkvai részleges atomcsend-szerződés aláírása óta.

BANGKOK. (Agerpres). T. Khoman thaiföldi külügyminiszter meghívására november 15-én Bangkokba érkezett dr. Szubandrio, Indonézia külügyminisztere. Szubandrio kijelentette az újságíróknak, hogy látogatásának célja „módot találni a Malajfölddel való kapcsolatok meg-

javítására”.

BUENOS AIRES. (Agerpres). Argentína külügyminisztériuma bejelentette, hogy az ország ismét felvette a diplomáciai kapcsolatot Venezuelával. Mint ismeretes, a diplomáciai kapcsolatot a Betancourt-kormány szakította meg 1962 márciusban.

ASUNCION. (Agerpres). A Paraguai Egyesült Nemzeti Felszabadító Front üzenetét intézett az Amerikai Közi Gazdasági és Szociális Tanács Sao Paulóban ülésező konferenciájához — jelenti a Prensa Latina. — Az üzenet hangsúlyozza, hogy „a paraguai nép nem ismeri el a diktatórikus Stroessner-kormány egyetlen egyezményét sem. Ezt az álláspontot Paraguai különböző politikai szervezetei támogatják, mert megfelel a nemzet többsége érdekeinek”.

SAO PAULO. (Agerpres). Sao Paulóban befejeződött a brazil lakosság egészségügyi helyzetével foglalkozó szimpózium, amelyet az egyetem higiéniai fakultása rendezett. Amint a Prensa Latina közli, a szimpózium résztvevői megállapították, hogy Braziliában minden évben 200 ezer gyermek hal meg a fertőzőt okozó és a rossz táplálkozás okozta gyomorinfekciók következtében. E gyermekek közül legtöbbször — mintegy százazeren — Brazília északi vidékein halnak meg.

BRUSZEL. (Agerpres). Száznyolcvan belga közéleti személyiség elhatározta, hogy Brüsszelben „békélokklumot” rendez. E személyiségek között vannak a kulturális és művészeti élet képviselői, tudósok, szakszervezeti vezetők, az üzleti körök képviselői, írók és újságírók.

A november 23-án megrendezendő brüsszeli kollokvium témaköre: a moszkvai Szerződés megkötése után fogantatandó konkrét intézkedések megtárgyalása az államilános, teljes és ellenőrzött leszerelés megvalósításáért.

NEW YORK. (Agerpres). Két különleges felszerelésű repülőgép csütörtökön mélyrepüléseket hajtott végre San Antonio város (Texas-USA) környéke fölött annak megállapítására, hogy a város melletti atonközponthban történt szerdai robbanás megfertőzte-e a légkört radioaktív sugárral.

Mint már jelentettük, az atom-egységűek összereselését végző egyik raktárban, ahol urániumot is tartottak, felrobbant 13 tonna dinamit,

Minden-Onnan

erről - arról

Az erdők jötevői

A tudósok rájöttek, hogy a hangyák védik az erdőt. Természetesen nem minden hangyafajta „véthető be” a fákat pusztító kártevők elleni harcban.

De miről is van szó? Megfigyelték, hogy ha bizonyos hangyafélék ösztönlik el az erdőt, akkor a fák szinte újjászülnek, koronájuk gyarapodik, gyors növekedés indulnak. Ott azonban, ahol nincsenek hangyák, a növényzet ugyancsak szenved a kártevők miatt. Erre a magyarázat az, hogy a hangyák megesszik a rovarlárvákat és bábókat, a legjellegesebb óvadéka is beférkőznek „csemegejük” után kutatva.

A Román Népköztársaság Akadémia Biológiai Intézete és az Erdőgazdálkodási Kutatóintézet jelenleg tanulmányozza a hangyák erdei kártevőket pusztító tulajdonságait.

A Biológiai Intézet Állatkörnyezeti laboratóriumában Dinu Paraschivescu fiatal kutató feltárja a Formica vöröshangyák kártevőellenes felvonalatásának stratégiáját. Elmondja, hogy biológusaink már

régóta tanulmányozzák az erdők jötevőinek fajtáit, s a nyáron tapasztalatszerűen is folyik a kérdésben az eberswaldi (NDK) Erdőgazdálkodási Kutatóintézet.

Megállapították, hogy két hangyafajta gyorsan elpusztítja a lucfenyők kártevőinek sokaságát. Így a hangyafajták erdei tenyésztése roppant hasznos. De figyelembe kell venni a különböző hangyafajták telepítési körzetét és kölcsönös viszonyát, mert nem minden hangyafajta él békésen, vannak olyanok is, amelyek ádáz háborút vívnak egymással. A kutatók megállapították, hogy a Lasius flavus Fabr. nevű hangya legyőzi a Formica nigrans Em-t, a Reptiformica sanguinea Latr. viszont vereséget szenved a Tetramorium caespitum L-től. Ez utóbbi hangya a muntia megfigyelések szerint jelzőrendszerrel rendelkezik és az egész bolyt mozgósítani tudja, ha ellenség közeledik.

Megtekintett a román kutatók által létrehozott laboratóriumi felszerelést, megtudtam, hogy külön-

böző Formica fajtákat telepítettek műfészkebe. A hangyák nagy üstökökben, mondhatni természetes környezetben, legyezőkkel, lárvákkal, szörpökkel és vízzel táplálják őket. Egyetlen fűtött rekeszbe rakják le tojásaikat a királynők. Látni lehet, miként etetik a hangyák leszármazottakat, s hogyan öröknek a fejlett állkapocsos rendelkező „katonahangyák”.

Az első ember-irányította feregellenes hangyaháború ez év nyarán került sor a moldvai erdőkben. A kísérlet remekül sikerült, győztek a hangyák.

Tavasszal kárpáti és dobudzsai erdőkbe is telepítettek hasznos hangyákat. Ami még hátra van — természetesen megfigyelni a hangyák természetét, tanulmányozni agresszivitásukat.

Nicolae Scărlătescu

Érdekességek az állatvilágból

A bika meg a vöröspoztó

Mélyen beéledt az emberek agyába, hogy a vörös szín megadja a bikát és azonnali támadásra ösztönzi. Nem is lenne túlságosan kényes a matadorok rákötött vörös köpenye nélkül, melyet közönségesen lengetnek meg közvetlenül a dübörgő ellenfélük orra előtt.

A biológusok megcáfolták azonban ezt az ősi biedelmet, de még sokáig tart, míg a bogyó nem érte meg a magukévát. Több kísérletet hajtottak végre, s meggyőződtek róla, hogy a bika ugyanúgy reagál a matador fehér posztójára, mint másokra vörösről. A köpeny lengetése ingerli a bikát támadásra, nem a vörös szín. S bár a bika maga nem tudja megkülönböztetni a fehér köpenyt a vöröstől, a bikaviadal verszámjában nézőközönsége különbséget tud tenni, s bizony nem igen volna maradás annak a toradornak, aki a romantikus vörös köpeny helyett egyszerű fehér köpenyben merészsége megjelenni az arénában.

Az emberek és a majmok kivételével minden más emlős, amellyel színpad-kísérletet hajtottak végre, szívnak bizonyult.

Transzurán-elemek a természetben

A transzurán elemek a tudomány szülöttei. Atomreaktorok, hatalmas részecskegyorsítók segítségével, óriási költséggel állították elő minimális mennyiségben ezeket az elemeket, amelyekről nemrég még azt hitték, hogy nem fordulnak elő a természetben.

Ezt a véleményt a negyvenes években megdöntötte a természetes plutónium felfedezése, a 239-es atomhelyzet plutónium létrejötté azonban aránylag egyszerűen megmagyarázható. Ha ugyanis az urán atommagjából egy neutron kiszabadul és utja közben egy másik 238-as urán-atommagba ütközik, létrejön a 239-es plutónium atommagja. Készségesen, hogy a természetben található, rendkívül csekély mennyiségű plutónium ezen az úton keletkezett s minthogy a plutóniumizotópok felezési ideje több ezer, sőt egyeseknél több millió év, érthető, hogy az évmilliók során keletkezett természetes plutóniumot végül sikerült felfedezni.

Tekintettel a legtöbb mesterségesen előállított transzurán elem rendkívül rövid élettartamára, a tudósok úgy vélekedtek, hogy több természetes transzurán elem felfedezése már semmi kilátás sincs.

E vélemény ellenére, V. V. Cseryincev, szovjet tudós, több más fizikussal és vegyészrel együtt, sorra vizsgálta azokat a radioaktív ásványokat, amelyeknek sugárzási energiája nagyobb a bennük lévő ismert radioaktív anyagok és bomlási termékek előre kiszámított sugárzásá-

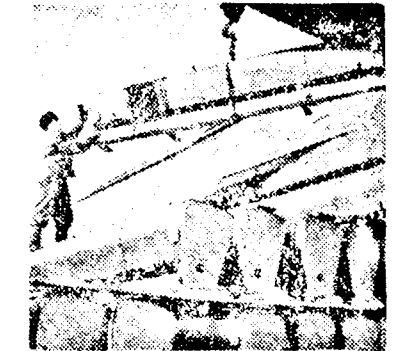
nál. A szovjet kutatók megállapították, hogy a többszörösugrás többszöröse az illető ásvány plutónium-tartalmára vezethető vissza. Egyes esetekben viszont a megállapított plutónium-tartalom sem adott elegendő magyarázatot a fokozott sugárzásra. A szovjet tudósok megfigyelték, hogy az illető ásványok minden esetben az elméletileg megállapítottnál nagyobb mennyiségű 239-es uránizotópot tartalmaztak: márpedig ez az urán-izotóp a curium nevű transzurán elem végső bomlási terméke. Ezek szerint tehát a természetben a laboratóriumi kísérletek során előállított rövid élettartamu curium-izotóp helyett hosszú életű curium-izotópok kell létezni.

Cseryincev professzornak és munkatársainak valóban sikerült megtalálniuk a 247-es atomhelyzetű curium-izotópot, amelynek felezési ideje 23 millió évre becsültek.

A szovjet tudósok tovább mentek következtetéseikkel. A curium bomlási termékei között van ugyanis a 243-as atomhelyzetű americium nevű transzurán elem is, amelynek felezési ideje, 7930 év, elég hosszú ahhoz, hogy ez az elem, a curium bomlási folyamata során, megtalálható legyen a természetben. Aprólékos vizsgálatok, mérések segítségével való-

ban sikerült is kimutatni az americium jelenlétét a kérdéses ásványokban.

Azt hogy a modern tudomány mennyire csekély módszerekkel dolgozik mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a megvizsgált ásvány minták americiumtartalmánál alig néhány százmilliomod százalék volt. Ezt az elképzelhetetlenül csekély mennyiséget sikerült kétségbevonhatatlanul kimutatni és ezzel bebizonyítani, hogy a transzurán elemek, a curiumig bezárólag, nemcsak az atomtudósok laboratóriumában, hanem a természetben is előfordulnak.

Arányok

Tudja-e, hogy...

... a legrégibb térkép, amely Arad városáról készült, 1698-ból való? Ez a mai Övterít (Piața Veche) körüli régi várterületet ábrázolja.

... városunk 111–113 méter magasságban fekszik a tengerszint felett?

... Aradon az átlagos évi hőmérséklet 10 Celsius fok körül mozog?

... Arad 1552–1699-ig, tehát mintegy másfél évszázadon át, török uralom alatt volt, majd közvetlenül utána az osztrák fennhatóság alá került?

... 1869-ben indult útjára Aradon az első lovasút, 1912-ben az első autóbusz és 1945-ben az első villamos?

... 1849 augusztus 7-én Nicolae Bălcescu és Kossuth Lajos tárgyalásokat folytatott az aradi várral, a román és magyar forradalmi erők összefogása érdekében, a közös ellenség, az osztrák abszolutizmus ellen?

... a mai Arad részben a XIX. század második felében, majd a XX. század elejétől alakult ki jelenlegi formájában?

... az aradi múzeum több mint 40 000 eredeti tárggyal, dokumen-

tummal rendelkezik? Köztűnk legértékesebb a képtár, iparművészeti és helyörtörténeti gyűjteményei.

... városunk legtekintélyesebb történelmi műemléke a vár, mely husz éven át épült 1763–1783 között? Hatalmas méreteinél fogva 10 000 ember és ugyanannyi lo befogadására volt alkalmas.

... Aradon létesült az ország legelső román tanítóképző iskolája? 1812-ben nyitotta meg kapuit a mai Atanasoff utcában.

... a XI–XIV. századból származó, szinte kivétel nélkül latin nyelvű okiratok következtetésen Orodnak nevezik városunkat? Az Arad név csak 1358-ban fordult elő először hivatalosan.

K. M.

Sírály — mint repülési akadály

A San Diego-i (California) repülőtér kifutópályáját hatalmas sírályraj lepte el. A madarak elriasztására lövedékek adtak le, mesterességen uton zajt kellettek, de semmi sem használt. Végül is veszélyben levő sírályok hangját közvetítették magtelfonórról, mire a madarak elhagyták a repülőtér.

Különös riadó

A milánói rendőrséget riadókészültségre helyezték, mert az egyik cirkusz állatseregletéből eltűnt egy több mint két méteres pítón. A rendőrség egész nap kereste az eltűnt óriáskigyót, de eredménytelenül. A cirkusz igazgatója kijelentette, hogy a pítont alighanem nehéz lesz kézre keríteni, mert a hüllők esős időben elrejtőznek. A pítón nem mérges óriáskigyó, de szorítása halálos lehet.

A tudomány- és technika világából

Építőanyag — szalmából

Az új építőanyagok előállításával foglalkozó össz-szövetségi tudományos kutatóintézet moszkvai műanyag-laboratóriumában szalmából készült lemezek gyártási technológiáját dolgozták ki. Ezek a lemezek sikerrel állták ki az összes próbákat. Különböző kerámiálapokhoz hasonlítanak, de sokkal tartósabbak és olcsóbbak.

Egy tonna szalmából 100 négyzetméter, 25 mm vastag szigetelő lemez, vagy 200 négyzetméternyi 5 mm vastag borítólemez állítható elő.

Ami a szalmalemezek minőségét illeti, ezek épp oly jók, mint a faostlemezek, csak hogy sokkal olcsóbbak. A szalmából készült borítólapokat be lehet festeni, bevonatokat tapétával, műanyaggal, cellulózzal, valamint emailal.

Transzformátor-állomás — műanyagból

Erfurtban épült fel a Német DK első, műanyagból készült transzformátor-állomás. Ez nemcsak könnyen szállítható, hanem igen ellenállóképes is az időjárás viszontagságai és a magas feszültséggel szemben.

Termikus kenyércsomagoló

Franciaországban termikus kenyércsomagolókat találtak fel. A tálmány villanyellenállással mű-

ködik, s napokon át melegen, frissen tárolja a kenyeret.

Hordozható rádiótelepítő

A The Sunday Times tudományos hírmagazinja szerint Mark—3 típusú új rádiótelepítővel szerelik fel a Jodrell Bank csillagvizsgálót. Az új műszer olyan konstrukciója, hogy szétszedhető és az ország bármely részén összeszerelhető. A hordozható telepítőket a Mark—1 telepítővel együtt 1965 elején adják át rendeltetésének.

Csővezeték — üvegrostból

Amint a Ceteka közli, a Svit helységben működő Hemosvit üzemben üvegrostból 6 milliméter vastagságú csővezetékgyártókat. Ezek eleve kiküszöbölnek minden káros kipárolgást.

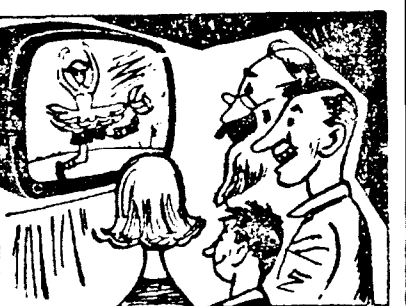
Az újfajta csővezeték szilárdsága ötször nagyobb, mint a betonból vagy téglából készült vezetékeké, az előállítás költsége pedig 80 százalékkal alacsonyabbak.

Mi borítja a Hold felületét

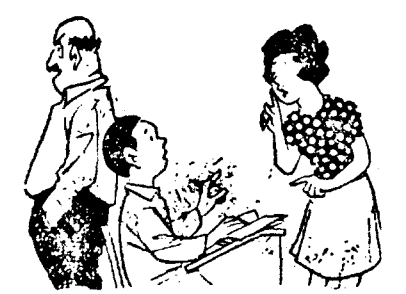
Nyikolaj Kozirjov, az ismert szovjet szelenográfus kommentálta a több amerikai tudós megfigyeléseit holdtérképekről. Mint mondta, ezek a megfigyelések is alátámasztják azt az elméletet, hogy a holdbeli kráterek vulkán működés következtében alakultak ki. A szovjet tudós hangsúlyozta, hogy a Hold felületét ezek szerint lyukacsos, de összefüggő lávareteg borítja. Következésképpen az űrhajósoknak nem lesznek leküzdhetetlen akadályai a leszállásnál.

Vsevolod Troickij, egy másik szovjet szelenográfus a gorkiji rádiófizikusok holdtanulmányozási adatairól számolt be. Szerintük is a Holdat összefüggő, lyukacsos anyag borítja. Troickij véleménye szerint a holdfelszín nem lehet nagyon változatos.

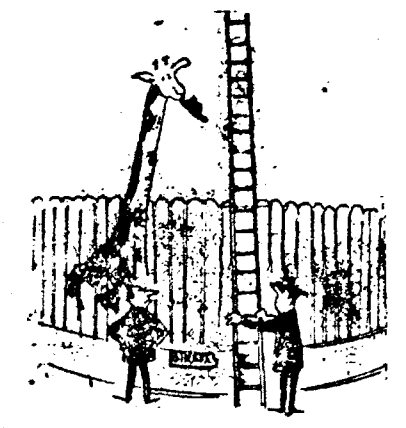
A karikaturista szemével

Minden ízlést kielégítő televízióadás

— Anyuka, hogy keletkezik a mennydörgés és villámlás?
— Ha... ellentmondasz apukának.

Állatkerti baleset

Tapasztalatsere
(Kelen Ferenc felvétele)

Feltárták Heródes palotáját

A Holttenger környékén egy archeológus csoport feltárta Heródes palotájának falait, valamint a Massada erőd több maradványát. Az erőd a római légiók csaknem 2000 év előtti ostroma alkalmával pusztult el. A 60 főnyi védőseger felgyújtotta a palotát és az egész várat, nehogy az ostromlók kezére jussan.

A jelek szerint a tűz nem pusztította el teljesen a vár 200–300 helyiségét, mert a régészek megtaláltak több ruha és sár maradványait, egy pergament-darabot, amelyen könnyen kietűztető aláírások vannak, továbbá nyilatokat, fegyvereket, érmeket. A lelet megkövetelt datolást, alajogvót is tartalmaz. Heródes palotájában a terep falainak festése kezdetleges márványimitációra emlékeztet, a padlót pedig fehérekete mértani alakzatú mozaikokból áll.

ANEKDOTÁK

Az ifjabb Dumas mondotta egy alkalommal barátjának:

— A házasság bilincsei olyan súlyosak, hogy sok esetben ketten nem elegendők ahhoz, hogy elbírják — és ezért szorulnak egy harmadik segítségére.

— Magasabb címet és rangot csak abban az esetben vagyok hajlandó elfogadni — mondotta egy-

szer a kiváló író —, ha szebben hangzik ennél: G. B. Shaw.

Egy orvos-tanár lelkes híve volt az alkoholnak és ellensége a víznak. A vízzel szemben érzett undora oda fajult, hogy a fürdőszoba viztartályára egy cédulát ragasztott, ezzel a felirattal: „Csak külsőleg!”

rúl egy képre. Az egész család. Csak éppen néhol, éves különbséggel felvett fotokat nagytanának együtve.

A halvány „fejek” aztán a rajzterembe kerültek. Itt tizenket-

retusor működik. (Az „aradi nyelvtör” meg ne rójon ezért a szóért...) Ők és a ceruzázók — az eredeti kép alapján — a meg-nagyított fejet — művészien — utánrajzolják. Valószággal fényképalapra készült festmények ezek az alkotások. Az „alkotás” — bárki ellenőrizheti — nem túlzás).

Ifjú pár — völgyeny-menasz-szony képt — rajzolja az egyik munkatárs. Az „ősképi” kopott töredzetű igazolványkép. A nagy-

tott kép — az ábrázoltak tökéletes vonásai, — de megszépülten áll előttünk. Ha kell, szépen ivelt dekoltázzsal, kisestélyit, fátlyott varázslóknak a menyasszonyra. A sapkás völgyényt is meg-

fosztják fejjedőjétől és bullámos frizurát „varázsolnak” helyébe. De, ha szükséges, a kisfiú lóra ültetik, vagy a bátyérbe teli tájat, esetleg kacagó tavaszi festé-

nek. Az arcok akár színesen, akár fekete-fehéren — mosolyognak a nézőre...

Azúdn a képek (30x40 méretben) a csomagolóba kerülnek. Celofánnal vonják be és úgy küldik a megrendelőnek. A részleg meg-

bízottai — buszonnyegen — járkák az országot. Havonta átlagban 700 megrendelést hoznak. A kész képeket is ok viszik vissza a boldog és meglegedett megrendelőkhöz. Ez a „boldog” nem túlzás, mert a selejt — átlagban egy százalék.

Néha a megrendelők különleges óhajjal állnak elő. Egy férfi azt kérte, hogy 25 éves és 50 éves felvett képekről úgy készítsenek újat, hogy kb. 35 éves legyen. A „kevert” kép kitűnően sikerült.

De volt olyan, aki a gyermek-kori és a mostani képet akarta „együtt látni”. Sokszor a kedves bozátartozók utolsó képeről kérnek nagytit.

Az irodában — márványdara-

Sokszormondó statisztika

Az ENSZ-székhelyén közzétették A világipar fejlődése 1938–1961 között című statisztikai kiadványt, amelyet az ENSZ statisztikai hivatal szerkesztett. Az adatokból kitűnik, hogy a szocialista országok gazdasága minden más országcsoportnál gyorsabban fejlődött. 1950–1961 között az európai szocialista országok ipari termelése évente 11,7 százalékkal növekedett, megkétszereződött, sőt megháromszorozódott.

A Román Népköztársaságról írva a statisztika megemlíti, hogy 1958–1960 között az ipari termelés évi átlagos növekedése 13,1 százalék volt.

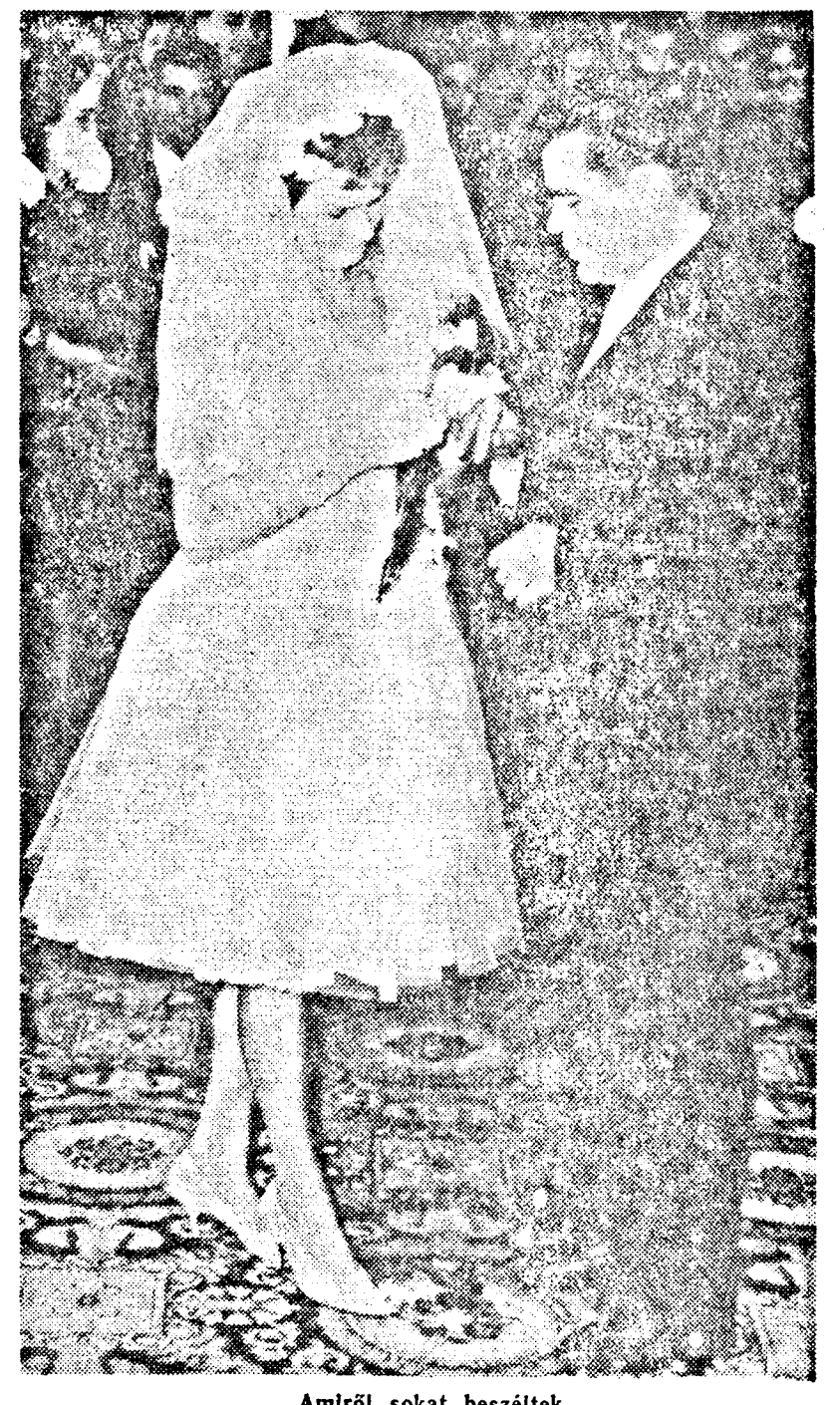
A kiadvány hangsúlyozza, hogy a fő kapitalista országok gazdasága lassabban fejlődött. Az említett időszakban a Közös Piacban részvevő európai országok össztermelése 5,6 százalékkal növekedett.

Az ENSZ-kiadvány kiemeli, hogy világszerte a nehézipar fejlődött a leggyorsabban. E területen is a szocialista országok vannak az élen 13,5 százalékos évi fejlődési ütemmel.

„Varázslók” között

retusor működik. (Az „aradi nyelvtör” meg ne rójon ezért a szóért...) Ők és a ceruzázók — az eredeti kép alapján — a meg-nagyított fejet — művészien — utánrajzolják. Valószággal fényképalapra készült festmények ezek az alkotások. Az „alkotás” — bárki ellenőrizheti — nem túlzás).

Ifjú pár — völgyeny-menasz-szony képt — rajzolja az egyik munkatárs. Az „ősképi” kopott töredzetű igazolványkép. A nagy-

Amiről sokat beszéltek
Valentyina Tyereskova és Andriján Nyikolajev esküvője